

2180

פרוטוקול מס' 7 / ג

מישיבת ועדת הכלכלה, ביום ג', י' בכסלו תשי"ח
3.12.1957 בשעה 11.15

<u>בכחן:</u>	היו"ר ב. אבניאל	ש. פרלשטיין
	מ. אולמרט	ס. קסים
	י. אלון	ג. שוקן
	י. אלמוגי	ש. שורש
	י. כמיס	

מוזמנים: שר המסחר והתעשייה פ. ספיר
א. הירשבוט - משרד המסחר והתעשייה

סדר היום: המשך הדיון בסקירת שר המסחר והתעשייה
על בעיות המשק.

- - - -

היו"ר ב. אבניאל: לפני שניגש לענין הנדון מבקש להודיע לחברים
כי הונח בת"קים סיכום של סיור ועדת-הכלכלה
בנקודות ההתיישבות בגליל ובתענ"ך, וכן תזכיר ראש מועצת כפר טירה.
לדעתי תזכיר זה מענין מאד בשביל אותם חברים שלא שמעו את דבריו.
ועכשיו נעבור להמשך השאלות ולתשובת השר.

מ. אולמרט: האין השר חושב שהאינדקס הנוכחי אינו משקף
את כל המזונות? האם לא היה טוב יותר אילו
המדד היה נקבע חדשית, על סמך כל המזונות שנקבע טראש בהתחשב עם
מצרכים המצויים בשפע ובאופן טבעי אותו חודש בשוק?

שמענו כי מאז 1948 היתה עליה באספקה עצמית
של מזון עד כדי 70%, בעוד אנו עומדים בגרעון בתצרוכת של אותם
150 מיליון ל"י. אם נקח חלב, ביצים או ירקות, הרי מאז גדלה האספקה
פי 3-5, אם האוכלוסיה גדלה באותה מידה, הרי לא גדלה האספקה
לנפש באופן יחסי. ואם ייאמר שבכל זאת מרגישים רוויה בשוק במצרכים
אלה, הרי ידוע כי חלוקת המצרכים השתנתה מאז, ובעוד שב-1948 היא
היתה שווה לכל נפש הרי ב-1956 אין ספק שכמות הביצים, או החלב
אינה מתחלקת באופן שווה וישנם רבים שאינם צורכים מצרכים אלה ודומיהם
כלל. לכן יכול להיווצר השפע הסדומה. נשאלת איפוא השאלה, היכן טמון
הסוד, שלא גדלנו למעשה בייצור לנפש, בכמות המים ובכמות הדונסים. כי
אם אמנם היה גידול כזה, מדוע אינו משתקף?

השר פסימי בנוגע לאפשרויות היצוא החקלאי.
לפי כמות הדונסים ולפי הלול המתוכנן אנו עלולים להגיע בכמה ענפים,
במרוצת הזמן, לעודף של תוצרת. מדוע אין השר מביא זאת בחשבון כמקור
ליצוא נוסף?

ש. שורש: (א) מה הסיבה למה שנאמר בעתונות, על העברת
מפעל "קייזר-פרייזר" משררות לסגדל-משקלון?
(ב) מה נעשה בכלל בשטח פיתוח התעשייה בעיירות? האם ניתן כבר לסכם
סיכום-ביניים של תוצאות מסוימות? (ג) מה הסיבה לעיכובים שחלים
ביסוד מפעלים - חוסר אמצעים, חוסר יוזמה, חוסר נועם? מה הושג
עד כה ומה עומד על הפרק בענין זה? (ד) מפעם לפעם שומעים שאין התעשייה
עובדת במלוא תפוקתה. שמענו שצריך גם הרחבה כמותית של התעשייה. האם
מה שיש לנו כעת בתעשייה מנוצל במלואו או בחלקו, ומה האפשרויות
לנצל את הפוטנציאל הקיים בתעשייה זו? (ה) מתי תסיים את עבודת הוועדה
העוסקת במדד, על סמך המחקר החדש של הלשכה הסטטיסטית ויונהג המדד
החדש לפי תוצאות החקירה? (ו) האם יכול השר לומר לנו, בהסתמך על
נסיון של כמה חדשים בהסכם הביצים, אם לדעתו ההסכם פועל בצורה הטובה
את הדעת, ואם לא נגרמו הפסדים לממשלה ומה התחזית לעתיד?

י. אלמוגי:

(א) מה דעת השר בקשר לבעיית התעשייה החימית והפטרו-

חימית. אילו אפשר היה לפתח תעשייה זו, אפשר

היה להעסיק עובדים רבים בעבודות ייצור. (ב) האם יכול השר לומר מתי יגשו לבנות את המטפנה? (ג) הערה אחת לגבי תרעומת שנשמעה בישיבה הקודמת, על הטון שבו מסר השר את סקירתו. גם שני חברי הועדה שדברו אחר השר לא חלקו על המספרים ועל הנתונים, אלא על אופן ההסברה. לדעתי, אופן ההסברה היה ראוי לשבח. קורה שהשרים הכלכליים, בעת מצוקה וצורך לפנות אל הציבור להקטין צריכה ולהתפסק כמועט, לעתים נאלצים להקדיר ולהשחיר את התמונה; אולם דבר זה, לדעתי, עבר זמנו, אינו מועיל ומזיק מאד. לאופוזיציה יש ענין להשחיר נתונים ולהוסיף בציבור בטון מטויים, והבינותי לרווחכם, אבל מה לעשות כשאינכם יכולים לחלוק על הנתונים.

ג. שוסון:

(א) פרמיות ליצוא: - הפרמיה הסטנדרטית היא

עכשיו 850 פר' לדולר של ערך-מוסף, וזה השער

הקובע. אני מבין שיש גם סוגי יצוא שבהם משלמים פרמיה גבוהה יותר (עד

3 לירות הדולר, לכמה מדינות אפריקה). נדמה לי שעובדה היא, כי ברוב

הגדול של היצוא התעשייתי נותנת הפרמיה ליצואן, בשביל הדולר של ערך-מוסף,

שער גבוה יותר מן השער של הדולר בשוק השחור - שנשאר קבוע במשך שנים

ואפילו ירד במקצת. האם אין זה מראה שבדרך זו קשה ללכת הלאה, ואולי כבר

עברנו את הגבול? כי כיום, אם רוצים לרשות, קיימת אפשרות לקנות דולרים

בשוק השחור במחיר נחון יותר ולהרויח את ההפרש. אני חושב שאולי הגענו

לגבול זה, ובמידה שהפרמיות עוד יעלו נדמה לי שבדרך זו קשה ללכת הלאה.

האם במשרד רואים את הבעיה הזאת, ומה חושבים לעשות כדי למנוע שימוש לענ?

(ב) במשך חמש השנים האחרונות עלה אינדקס יוקר

המחיה בערך פי 2. באותו זמן מחיר הדולר בשוק השחור נשאר בעינו, או

אף ירד. האם שני מספרים אלה, וההתפתחות בכיוון הפוך בשני האינדקסים

האלה אינה מראה שאנחנו מרחיקים קצת יותר מדי לכת בהשפעה על שערים של

אינדקס, או של דולר, על ידי שערים קצת מלאכותיים, ומגיעים עי"כ לסילוף

כוח הקנייה של המטבע שלנו? כוח הקניה ירד במחצית. לגבי הדולר - אפילו

השחור - כוח הקניה של הלירה עלה. זה מראה שסשהו כאן אינו כשורה.

(ג) השר דיבר על המחירים של גלמים שאנו קונים,

ובין השאר סיפר כי מחיר הדלק ירד עכשיו. חבבת החשמל נמצאת בגרעון

ועומדת שאלה של העלאת מחיר הזרם לתעשייה ולכלכלה. בו בזמן, אני מבין,

המחיר שהיא משלמת בשביל הדלק לא ירד, ואומרים לי שהפסדי המססלה - עי"כ

שלא העלו את המחיר כשעלה מאד בשוק העולמי - הפסדים אלה כווסו כבר, ואפשר

היה להוריד את מחיר הדלק לחברת החשמל.

י. אלנו:

(א) המדד ותדירות בדיקתו: אין זה סוד שהיה

מאבק מתי בודקים את המדד ובאיזו מידה הוא

מסקר את המחירים הריאליים של המארכים היסודיים. יש לי הרגשה ששיעורי

הזמן עכשיו אינם נותנים את התמונה המדוייקת. (ב) סתוך פגישות עם טסקיעי

הון יהודיים בחו"ל (כולל יהדות דינאמית כמו בדרום אפריקה) נראה שיש

עכשיו נטייה להוציא משם הון. מה עושה המשרד כדי להביא לידיעתם אפשרויות

של הסקעת הון בארץ?

ש. בז'רנו:

(א) אולי יתן לנו השר הסבר כיחוס למודד

שהקים, למימון תעשייתי? (ב) אולי יטביר השר

מהו הסכח הירקות, שעליו דיבר.

ע. פרלשטיין:

האם נוכל לקבל הסבר לגבי השינויים שיחולו

בקרן התמורה האמריקנית?

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

אענה תחילה על הארת דברי אחרי הסקירה.

אף פעם אינני מקונן ואינני מתרוצץ. יש

לי דעה מסויימת על העניינים שלנו, ואני בדרך כלל פסיטי. בכוח הפסימיזם

אני מבסס משהו לעשות, אבל אינני חייב בשביל זה לשנות עובדה ויזו שהיא.

הבאתי פה את כל העובדות, ואינני חושב שהן טובאות מספר אחר מזה שמביא

אתן הורוביץ.

אין להכחיש את העובדה, שב-1949 הרווחנו רק

11 סנט על כל דולר שייבאנו, והשנה 40 סני - קרוב לפי 4. זוהי עובדה

סעוודת ואין לשנותה. הייתי רוצה להגיע לפחות ל-50 סנט בשנתיים הבאות.

אולם אין זה מקטין את חומרת הענין לגבי 60 הסנטיים החסרים, המהווים 300 מיליון דולר. כל המספרים וכל העובדות קיימים, אבל אינם פותרים את הבעיות שנשארו לפתרון. כשאני קורא לפעמים בעתונות מאמרים, כגון המאמר ב"הארץ" עם הכותרת על ה"שנור", אני שואל את עצמי: איזו מטרה זה מטרת? האם יש מילה בארץ שמציע לקצץ את היבוא מ-500 ל-400 מיליון דולר?

הבעיה שלנו היא איך להסתדר מה"שנור" הזה, לא מפני שזו בוסה. מה שעשו בכסף, אני חושב שהמספרים טעידים על כך. שמעתי מה בנט חושב על מה שנעשה ב-2 המיליארד ו-450 מיליון הדולרים - ולא 3 מיליארד, ולא 3 מיליארד ו-100 מיליון דולר. אני שואל, איזו מטרה יש בזה, שאנו אוכלים איש בשר רעהו. אני יודע כי מאסרו של ליבנה, על החשבון המסולף, הועתק ונשלח לכל שונאי ישראל בעולם. יש הפרט של 20% במסוצע במחירי חו"ל במזון, הלבשה, הנעלה, עצים וברזל. אם במקום 150 מיליון אנו עומדים ב-180 מיליון דולר, ב-2 מיליון תושבים, זוהי עובדה.

החקלאות גדלה לא פי 2 כי אם פי 3. היצור החקלאי עד סוף 1957 גדל פי 3,4 (אם נוסיף לזה 13% של 1956). השטח הטוסקה גדל פי 5 - מרבע מיליון דונם למיליון ורבע. כן גדל השטח הטעובד אינטנסיבית. 100 אלף או 120 אלף דונם פרדס, שנכנסים בשטח הטוסקה עוד אינם נותנים פירות. החקלאות החדשה אמנם נותנת לנו כבר בין 40 ל-50 אחוזים ממה שאנו אוכלים, אבל עדיין החקלאים מתפרח או מפילו מארז אינם יוצרים כמו החקלאי מבנימינה או טגיבוטר. לא רק האוכלוסיה גדלה פי 2,5. בכמות החלב היה השנה גידול של 12%. האוכלוסיה לא גדלה ב-12% ולא ב-6%. רמת החיים גם היא בעליה. השימוש בחלב גדל ב-6% נוסף לאוכלוסיה, וכן אפשר לומר לגבי ענבים ובבנות. אי-אפשר להשוות שני דברים; איבני יכול להשוות את 1949 ל-1956, כשאז מפילו חלק מהאוכלוסיה הקיימת, שהיה אז, היה מתחת לרמת התזונה הסיניטאלית. אנחנו מדברים על מעברות. אצלנו בסושג "מעברות" אף פעם לא היו כלולים צריפונים, אבל אם אכלול אותם, הרי שעם הסבנים יש כיום עד 22-20 אלף טשפחות. מתוך 250 אלף טשפחות שהובאו, שיכנו כ-230 אלף. זאת אומרת שאינך יכול לשאול, אם משהו גדל בתפוקה פי 3 או פי 4, היכן ההפרט. ההפרט הוא בכך, שהאוכלוסיה צורכת יותר מאשר הגידול הפרופורציונאלי.

ט. מולמרט: התכוונתי בדיוק למה שאמרת, אבל המסקנות הן אחרות: אם רשאים אנו לצרוך זאת, או להקטין את ה"שנור" שדובר עליו.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר: מכס על חומר-גלם תעשייתי: הטענה של כיסוי הגרעון טחמירה כדי שנה בשנה, על ידי כך שיש כבר חוב מסויים ואינך יכול להעלות אותו. כי גם אם הגרעון הוא 2 מיליארד ו-400 מיליון (ורק סלחמת השחרור, שבחלק שלטנו אותה ב-1949 עלתה קרוב לפחצית מטבע מצלצלת מסויימת) - גם אז אנו מקטינים את הגרעון בצעדים יותר אטיים משאנו חייבים לצמצמו. גם אני מחפש דרך כיצד להוציא פחות דולרים, אבל יש לנו שלשה רצונות לשלטה דברים סותרים: יש לנו רצון לרמת חיים. מצד אחד אנו אומרים, שבכל זאת מביאים עולים וצריך לכסות להם את התצרוכת; ואם אין מביאים יש אינדקס. יש לאנשים פתרון - שלא יהיה אינדקס. גם לו רצתה הממשלה אין זה חשוב, מפני שאלה שחיים על שכר ועל 10-12 לירות ליום אינם מקבלים זאת. יש דבר נוסף - שאין לנו דולרים. אם איננו מייבאים, זה מספיע על האינדקס ופותח איצו חזית אחרת. אנחנו מתלבטים בבעיה זו.

אין כל קשר בין השער בשוק השחור לבין כוח הקנייה של הלירה. שער הדולר בשוק השחור נקבע לפי משהו שונה לגמרי. בטלנו את היבוא ללא תשלום, שהיה פיקציה; הקטנו את יבוא העולים, שהיה בחלקו פיקציה. גם נותנים מכספי ה"שנור" יותר לאנשים שהלכו פקודם לקנות דולרים בשוק השחור. זאת אומרת שהדרישה לדולרים בשוק השחור היא יותר קטנה. אנו יודעים שנכנסים 60 מיליון דולר מפיצויים, אבל חלק מסויים גם אינו נכנס. ההבדל בין ההיצע והביקוש הוא יותר קטן, וזה מה שקובע את המצב, ואין לזה כל קשר לכוח הקנייה של הלירה. כל כלכלן פרקטי יגיד לך זאת. כוח הקניה של הלירה, לגבי מה שיכנו באינדקס, ירד פי 2,5; ולגבי דברים אחרים שאינם באינדקס - ירד יותר. היות שאין לנו דולרים רבים, ואני חושב שיהיו לנו עוד פחות בעתיד - וחרדה לענין יש לי לא פחות מאשר לחבר הכנסת שוקן, ואולי יותר. הרי הזכרתי את המקורות

העומדים להסתתם. אני מאמין שעל ידי כך שמייקרים חלק מן הסצרכים, משתמשים בפחות דולרים. לו היה זה ביכולתנו, היינו הולכים בשני פסים מקבילים: ליברליזציה עם היטל גדול. מה זו ליברליזציה? - אני קורא לזה נורמליזציה. כלומר, נורמליזציה עם היטל גדול. לא תמיד זה משיג את המטרה, אבל אני בכל זאת מחפש אולי אפשר לצמצם ב-10 מיליון דולר, ב-20 מיליון דולר, ו-20-10 מיליונים אלה עלולים להיות הקש האחרון שיטבור את גב הגטל ויביאנו לפשיטת רגל, חס ושלום. אינני אומר שלא צריך להילחם באינפלציה. זה סופג קצת כסף. אני מצטער שאחר-כך הכנסת כולה, על כל מפלגותיה, מוציאה את הכסף. כי צריך היה לספוג את הכסף מן ההיטלים הסיוחורים. לעובדה זו שתי תוצאות: זה עלול להקטין במקצת את תצרוכת הדולרים, ובמקצת לספוג כסף כפעולה אנטי-אינפלציונית, נגד גורמים שהם אינפלציוניים כשלעצמם. לולא הוציאו כסף זה, האפקט היה עוד יותר גדול. הברירות שלפנינו אינן רבות. קודם כל ישנו הדבר המאיים עלינו - העובדה האכזרית של הסכנה ש-300 מיליון דולר לא יהיו. אמרתי שאני רואה כאידיאל, אם נצליח להוריד בעוד שנתיים את הגרעון עד ל-250 מיליון דולר.

יש בזה גורמים שליליים, ואציין כאן שניים מהם. כל יצרן, כשהוא בא לעשות את החשבון ומוסיף את המכס - מיישר את החשבון. אני אומר שזה משפיע גם פסיכולוגית על רמת החיים והגדלת השכר, וכעקיפין משפיע על האינדקס. אבל הברירות אינן רבות, ואנו בדרך-לא-דרך עושים משהו, כי לאף אחד אין דרך ואנו הולכים בין טפות הגשם בעיניים אלה ומנסים עד כמה שאפשר לא להירטב. אין זה ענין קפריזי - המכס - אלא בא בגלל שני הדברים שצינתי. אני יודע כי לשוק האפור יש ערך חברתי שלילי. אגב, ראיתי זאת גם בהרבה מקומות אחרים. הם קוראים לזה שערים שונים, אבל אין זה משנה.

סובסידיות לירקות: כמה אנשים דברו על הסדר. איש אינו יודע מה יתן הסדר החדש, אבל כשהוא יהיה - נראה את חסרונותיו. אני לוקח כעובדה, שקיים סדר. הסדר החדש יהיה או ביולי או בדצמבר. אני לוקח כעובדה שלמדד נכנסים ירקות (בכירים ואפילים) ובשביל להילחם במחירי הצנון אנו צריכים לתת עכשיו סובסידיה לצנון. הסובסידיה תמיד באה ששה שבועות, מינימום, אחרי הקביעה. בנתונים הקיימים, אם איננו רוצים להגיע לאסון, ואם עשר הנקודות אינן באות כתוצאה מדברים שאינם טבעיים (ואיננו מתערבים במחיר של בעליים והלבשה, אפילו של תזמורת) - אם אני עומד בפני הברירה, לשלם עשר נקודות בספטמבר, אחרי יוני, כתוצאה מכך שאיזה ירק התאחר או שבכנס בו קסיון, אני מצדיק את ההסכם. הוא הציל אותנו מאסון בספטמבר, כי בעיני, עשר נקודות בספטמבר, אחרי יוני, אין בזה ענין לא לפועל ולא למשק כשזה אינו טבעי. רק על-ידי הביצים שהבאנו וההסכם שעשינו, הורדנו את המחיר. יכולנו להסדיר זאת רק בדרך היבוא. אני מצדיק איפוא את הסובסידיה לירקות.

אני עובד בוועדת המחירים, תוך קולגיאליות והרמוניה וחברות עם זאב צור, וגם הוא בכמה דברים ראה את האבסורדים של פירות בכירים ואפילים. דומני שכולם כבר הגיעו להסכמה, שאת הבכירים והאפילים צריך להוציא, אבל אינני יכול להחליט על כך בעצמי. זאת אומרת, שהסכמה היא להכניס את הדברים שמופיעים בעיצומה של עונה.

אין לי שום מוסיקה אחרת ממה שיש להורוביץ ולאחרים. העובדות הן כאלה, ואני חותר לכך, והייתי רוצה בכל שנה לפחות להוריד מן הגרעון 20 מיליון דולר נטו. הייתי רואה זאת כהישג, לטרות שאז הדרך היא ל-15 שנה. מ-1953 עד 1957 הגרעון גדל ב-40 מיליון דולר. ב-53 הביאו מוצרי ייצור (בכסי השקעה) ב-64 מיליון דולר. הגרעון של סחורות ושירותים ב-53 היה 263 מיליון דולר, וב-1957 היה 310-300 מיליון דולר. ההבדל בכסי השקעה היה 64 מיליון דולר ב-1953, ובשנה זו - 103 מיליון. יש כאלה הסבורים שאין עושים די בבטחון. אין לי כאן מספרים, אבל אני יכול להגיד שב-53 לא רק הוציאו פחות כסף מאשר ב-56 אלא אפילו מאשר ב-57. אבל אינני שמח לכך, כי אני רואה אותם 300 מיליון הדולרים. אם כן, אין זה ענין של מוסיקה אלא ענין של עובדות והערכות, אם עשינו די או לא. אם ישאלו מה השגנו במשך עשר שנים, יש על כך שתי תשובות: השגנו הרבה; לא השגנו מספיק.

מה צריך לתת הסכם הירקות? אני מקווה שהשבוע נגמור את הענין בפרינציפ ולמעשה. כולם בעד ההסכם. הסכם זה צריך לתת בדיוק כמו הסכם הביצים, אל הורדת הזיגזגים הפראיים. אם יהיה לנו הסכם ירקות, זה יעלה אותו כסף ועולות הסובסידיות, ואולי קצת פחות. אני מחשיב את הסכם הירקות כמו את הסכם הביצים, ואולי עוד יותר, כי פה תלוי מה

יביאו לשוק, אם יהיה תכנון ואם תהיה הגטחת מחירים - אם החקלאים ידעו שמוכס להם מחיר-מינימום, אנחנו חושבים שתהיינה כמויות יותר גדולות של ירקות, ושלמרות המתווכים ולמרות הרוכלים - שהם חלק בתוך מחיר הירקות - יהיו ירקות יותר זולים, וזה יבוא לידי ביטוי פחות באינדקס, ואז פחות נצטרך לרעוד בחודשים מסויימים.

אין להסכם כל כוונה אחרת, וכל הסיפור על ביטול מעניין אותי ואת אטכול כשלב דאשקוד. יש בעיה חברתית אחרת בהתישבות הצעירה. אני מדבר על ענין ההסכם של הירקות, שהוא לגופו של ענין על סגת לתת כמויות יותר סדירות של ירקות במשך כל 12 חדשי השנה, כדי שזה לא יבוא לידי ביטוי פראי באינדקס, ואין לזה שום טערה אחרת. גם עמיר-ביעף וטנא וסטולר וקוריס הם בעד ההסכם, אלא רק חוששים: ואיפה אני? אני מקווה שהענין יוסדר על דעת כל הצדדים. גם טוענת הירקות הוסדרה, והם יושבים בתוכה.

ח"כ פרלמטיין שאל איך להתגבר על הגרעון בשנים הקרובות. איבני יודע. אמרתי שהייתי רוצה בצעדים של 30 מיליון דולר (או של 20 מיליון דולר נכו) להקטינו מדי שנה בשנה, ואז הייתי רואה זאת כהישג. לשם כך צריך להגדיל את היצוא הגלוי והסמוי בכל שנה במינימום 60-70 מיליון דולר. אני מאמין שב-58 נגדיל את יצוא הסחורות והשירותים ל-250 מיליון, אבל לשם כך דרוש מאמץ עליון ואותם התנאים הקיימים, וצריך לחפש שווקים. תורכיה חייבת לנו 6-7 מיליון דולר. לא הלכנו לשם לייצא כי היא הקרדיטור הכי טוב. אני מנהל מו"ט עם ארץ נוספת, אבל איבני יודע איפה לקחת פרוטה בשביל היצוא שאנו מציעים להם לקרדיט, ובכל זאת אני אומר: אולי כן. אבל אם נרצה לקנות אצל היצרנים כאן בשביל 10 מיליון דולר ולייצא, הם רוצים את הכסף למפרע. איבני יכול להגיד בענין זה יותר ממה שאמרתי.

ח"כ בז'רנו ציין שמצב רוח טוב שורר בקרב התעשיינים. אני מסכים עם ההגדרה שלך, שלתעשיינים יש מצב-רוח קצת יותר טוב. אני בכלל רוצה שירוויחו. אם לא ירויחו - לא יעשו, ובזה שווים שני הסקטורים. אמרת שצריך לעשות עוד יותר כדי שיהיו מופטימיים. השאלה היא תמיד היכן הגבול. אני חושב שלתעשייה לא היתה שנה רעה, אם כי יש סקרה של פלאולום ואם כי יש לי רשימה של עוד מפעלים שהם במצב קשה ברמת-גן. עושה עוול מי שאומר כי מה שקרה בפלאולום קרה רק מפני שהיה שכר גבוה שם. היה שכר גבוה בפלאולום - מטוצע של 450 לירות לחודש, עם חלק מהתנאים הסוציאליים לפחות.

י. אלון: זה מפני שיש שם ועד עובדים של אחדות העבודה.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר: טפלת בענין זה ימים ושבועות, וגם נתנו 400 אלף לירות כהלוואה, באמצעות בנקים. נתתי זאת כדי שלא תגידו, שמפני שגולל-בונה הסתלק, הוא נפל. שנית, אני עושה חשבון ש-110-120 מיליון אלה, שגילם המטוצע 49, יהיו בעייה מבחינת סידורם בעבודה. את הועד ראיתי, ולא הבינתי את ברל רפפור ומה שהוא רצה כשהיה בעד אי-כניסה לקואופרטיב. טפלת לזה מבלי להתעניין איזה ועד זה, אבל אם תשאל אותי מה עשה הועד הזה - הוא מבחינה זו שנה. מי שיגיד בכל זאת כי זה הביטוח העיקרי שבית-החרושת נפל, יעשה עוול לעצמו ולבאים. הגורמים רבים: ההוצאות הכלליות, 90 פועלים, 30 מנהלים, סוכנים ובני-סוכנים, רבית קצוצה (י. אלון: פנטיון בשוייץ), וזה עכשיו הסוף הטראגי של הענין הזה. לא 400 אלף הלירות ולא 150 אלף שהוסמנו לא ילכו לאיבוד.

אפורטיזציה מוגברת: זה ניתן טראשית 1955. אטום תבעתי אפורטיזציה מוגברת עוד לפני כן, אבל זו היתה פשרה עם הקופה וזה ניתן ספטריל 1955. במאזן של 1957 ניתן שנה אחת אחרנית, ושנה לאחר מכן הניתן עוד שנה אחת אחרנית. לגבי ענין העגבניות, זיכרתי פגישה בנוכחות ח"כ בז'רנו, והם צריך לתקן - אשכח לתקן.

ח"כ בז'רנו שאל אם השפירה על האינדקס אינה שרות דרב ובעורכי המסק. איש לא נתן לי יפוי-כוח מפילו לגבי שינויים שאני רוצה, אבל על ביטול האינדקס איבני מבקש יפוי-כוח. אני טוען כי הרכבו של האינדקס עכשיו מסולף. הוא היה מדוייק ב-1952, כי זה היה הרכב האוכל וזה היה ההרכב הנכון של אלף המשקלות. יבדקו עכשיו את הענין ויקבעו. אינדקס יש בכל המוצרים בעולם, אבל הקשר בין האינדקס והשכר קיים בחלק מהמדינות. יש מקומות שזה מפילו אוטומטי.

אם ח"כ אולסרט אשר סגל המזונות הוא
אנכרוניזם, הרי שבינוני או בדצמבר יהיה סל אחר. ירקות ופירות הם
תשעים משקלות בתוך האלף, ונכון שהם גורמים את טרביט הצרות עם התנודות
הפראיות.

אסרתי שהגידול במים הוא פי 3, 5, ובדונמים
פי 5, אנו משתמשים באותה כמות של יבוא-חיסה כמו לפני שלש וארבע
שנים כי צורכים כיום פחות לחם מאשר בעבר ואוכלים דברים אחרים כתוצרת
הארץ. אם זה היה 180 מיליון דולר, והיום 160 מיליון לגבי אוכלוסייה
יותר גדולה ב-2, 5, זה נותן את התשובה לסאלתך.

מדוע אני פסימי בענין היצוא החקלאי? -
הייתי בין אלה שהיו בעד הגדלת שטח הפרוס, כי חשבתי שזה חשוב מבחינת
עבודה, יצוא וערך-מוסף. פרט לזה, אינני רואה ורודות. עשינו סידור
ב"ציון" ו"ישראל". הזמנו שתי מניות קירור וכסה מניות קטנות, אבל
להיגאל סזה לא יכולים. להיגאל - סתפוז"ים ומתעשייה. (י. אלון: או
טייצור חקלאי שחוסך יבוא). אני בכלל מחשיב יותר חסכון-יבוא מאשר
הגדלת יצוא.

העברת מפעל קייזר-פרייזר: יש תכנית של
מפעל, ואני תמיד רואה שאצלנו נתפסים מיד לכל תכנית כזו זה היה
כבר קיים, ומתחיל ויכוח איפה זה יהיה. מוזן תכנון מפעל ועד להקמתו
עוברות ארבע עד חמש שנים. רצינו להקים מפעל של קייזר פרייזר בשדרות,
אך הצבא פסל את המקום וגם לנו היו בזמנו פקפוקים. אבל אסרנו: במקדל,
וננסה לחפש משהו לשדרות.

פיתוח תעשייה בעיירות: לתעשייה התווספו
סטוף 56 עד סוף 57 5000-6000 פועלים, וכחציית מזה באיזורי פיתוח.
אבל אין זה מספיק וזעקת סקומות אלה היא גדולה ורבה. לו היינו מכווני
דרך כאותו שוטר-תנועה, היה קל יותר. אנו משתדלים לעשות מה שניתן.
ככל האפשר איננו נותנים לעשות בין נהריה או גדרה, או אשקלון. אני
חושב שזה צו-חיינו תוך עשר השנים הקרובות. צו חיינו - ליישב את
מחצית הארץ השנייה, וזה מוכרח להיות על חשבון מה שרוצה לגדול מחצית
הארץ המאוכלסת. צר לי שאין כל כך הרבה מפעלים. גשאלתי מדוע - אם
בגלל חוסר יוזמה, אם בגלל חוסר ידע ואם בגלל חוסר כסף. השקענו
בתעשייה בשנתיים האחרונות כ-80 מיליון לירות כסף ציבורי. קראתי
במאמר, שכל 80 המיליון ניתנו רק ליוזמה הפרטית, וכל מה שהם רצו.
אינני יכול להגיד יותר מזה, שזהו אי-דיוק - אבל הייתי יכול להגיד
שזה אפילו גרוע מאשר אי-דיוק, ויש באפשרותי להסביר מדוע זה ניתן
לכל מפעל, פרטי ולא פרטי. כדי להמשיך בתעשייה, ביצע שיטנו, צריך
כסף ציבורי לא בסכום של 40 מיליון לשנה אלא 100 מיליון לירות. אבל
אינני יודע אם יהיה לנו ב-4-5 השנים הקרובות כסף ציבורי, כי כסף
זה רוצים כולם - גם יוזמה פרטית, גם יוזמה קואופרטיבית וגם יוזמה
הסתדרותית.

הנה קראתי בעיתונות בענין רוגוזין. הרי גם
לו הובטחה הלגזאה, בפרינציפ, (ש. פרלשטיין: הובטחו לו עוד כמה דברים
טובים). אני יכול לתת לך לקרוא את החוזה שלו. מה רוצים טרוגוזין
או מה רוצים מבית-החרושת לנייר בחדרה? אינני יכול להבין. כסף נחוץ
לנו יותר, בחוצים לנו יוזמה וידע. אתם אורבים להשתמש במלה "אקלים".
נחוץ לנו, שכולנו ניצור דיבור אחר לגבי כל תעשיין שבא אלינו מן
החוץ. אני יודע כל מה שבאסר לרוגוזין, ואני שואל: לשם מה ולמה,
ואת מי זה משרת?

אני סבור שרוב התעשייה עובדת בטלות תפוקתה,
ואסביר מה זה "רוב". איש אינו מציע שכל בית-סלאמה יעבוד בשלש
משמרות. בכלל יש ויכוח מה הערך המסקי של המשמרת השלישית בבית-
חרושת. בתעשייה הגדולה, על פי המפקד הדוגמתי של יולי, עובדים
140 אלף איש. אני מצטער שפוטנציאל החרושת הקיים אינו יותר גדול.

הינו"ר ב. אבניאל: ההנחה היא, שהתעשייה עובדת במשמרת ושליש
עד משמרת וחצי, טכסיטום.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר: אני חושב שהתעשייה הישראלית, שיצרה
השנה מיליארד ו-450 מיליון לירות (מפני
שנ-56 זה היה מיליארד ו-350 מיליון ונתווספו 15%) - תעשייה זו,

הקיימת, יכולה לייצר עוד 15-20%, ומיגבי בטוח אם לא הגזמת. אל תטח
מאד אם יותר.

מתי נגשים לבנות את המספנה בחיפה? - מני
מקורה שתוך 6-12 חודשים. בפרויקט הדבר הוחלט. מנהל "היפה" הוא בכלל
נגד מספנה גדולה. אין זה אוטו שאחר-כך לא ייטבא סיניאו ולא יטבא שיס
בזה פסול. זה בחוץ לגו לשם חידוש, אחת לעשרים שנה, וכן לשם תיקונים.
צרות בודאי לא יחסרו.

מני מספין שאנו יכולים לפתח תעשייה חייטית
ופטרו-חייטית ובהיקף גדול, ומני מספין שפעם בניע בשטח זה ליצוא גדול.
מיני סאדיק כל מה שהיה בייט-המלח, אבל מני יודע את העובדה שבונוס ייסקי
יצר 90 אלף טון בדרום ובצפון כאחת, באיכות יותר בטובה ב-20% מאשר
עכשיו, וכי במסך עשרים שנות קיום המפעל הוא שילם פעם אחת ויחידה
דיבידנדה. אין זה אוטו שאנו סאדיק את הסגיאנות שנעשו שם, אבל מני מספין
שניע פעם באשלב לחצי מיליון טון. החכמה היא למכור את האשלב לא
ב-30 דולר, אלא ליצור סוצרים שיביאו 150 ו-200 דולר. יש מהנדס הטבור
שנוכל להגיע פעם ל-250 מיליון דולר יצוא של תעשייה חייטית, אבל לזה
צריך מטעמים עצומים, טלבד התחרות בשוקים. יש לזה גם סגרעת אחרת -
שהדבר כרוך בהשקעת 100-200 אלף דולר על פועל, וככל שאתה מגדיל את
קנה-המידה ההשקעה על כל פועל גדולה יותר. לזה יש פחות כסף ויש לנו
גם פחות ידע בארץ.

היו"ר ב. אבניאל: מני טבור שטר המסחר והתעשייה עתה באמת מאכץ
גדול מאד להביא בפנינו הרבה מאד עובדות
והסברים, וגם אלה שאינם מקבלים את כל מה שאמר - טעריכים מה לעשה,
ומני טודה לו בשם כולנו.

הישיבה נועלה בשעה 13.30